

DE REDACTIE PRIVAAT

HET BINDEND ADVIES IN NEDERLAND TWINTIG JAAR LATER

1. In 1985 hadden Marcel Storme in samenwerking met zijn zoon Matthias en ik het genoegen gezamenlijk te mogen preadviseren voor de Vereniging voor de Vergelijkende Studie van het Recht van België en Nederland. De preadviezen die zijn opgenomen in ons Tijdschrift voor Privaatrecht handelden over het bindend advies(1). Wij oordeelden positief over dit instituut dat in het Belgische preadvies als bindende derdenbeslissing werd aangeduid. Ik citeer daaruit: „De bindende derdenbeslissing heeft net als de formele arbitrage voldoende autonomie verworven om een eigen plaats in te nemen naast de klassieke contractuele en andere rechtsfiguren. (...) Zij biedt het grote voordeel vrij informeel en snel te kunnen verlopen en zonder markante uitzonderingen voor elk meningsverschil tussen partijen nopens verhoudingen die te hunner vrije beschikking staan in aanmerking te komen”. Mijn conclusies stemden voor wat het Nederlandse recht en de praktijk betreft daarmee overeen.

Tien jaar later kreeg ik de unieke gelegenheid dit onderwerp opnieuw aan te vatten en met name onder de aandacht van Marcel Storme te brengen. In het Nederlands Juristenblad van 20 oktober 1995 schreef ik onder de titel „Bindend advies en conflictbemiddeling” een bijdrage die was opgedragen aan Prof. Marcel Storme „die deze maand zijn hoogleraarsambt aan de Gentse Universiteit beëindigt”(2). Behalve een korte schets van de verdiensten van Marcel voor Nederland, tot uiting komend in onder meer artikelen in het NJB, bevat deze bijdrage nadere informatie over de populariteit van arbitrage en bindend advies waaraan kon worden toegevoegd de conflictbemiddeling die toen vooral bekend stond onder de benaming *Alternative Dispute Resolution*. In elk geval genoeg om aan te dringen op evaluatie: „Belangrijke wetgeving pleegt te worden geëvalueerd (...). Zo moet het ook gaan met de private rechtspraak en de private bemiddeling. Er dient te worden voorzien in een evaluatie. Na enige jaren moet de balans worden opgemaakt en moet worden nagegaan op welke punten moet worden bijgestuurd. Bij die evaluatie zal wel

(1) *T.P.R.* 1985, 713-766.

(2) *NJB* 1995, 1355-1358.

gerekend mogen worden op de steun van het Ministerie van Justitie. In de toelichting op de begroting voor 1996 besteedt Minister Sorgdrager aan deze vormen van privatisering aandacht en meldt zij enkele initiatieven”.

We zijn intussen weer tien jaar verder als ik deze bijdrage samenstel. Op twee punten is de nodige voortgang geboekt. De gewenste evaluatie is er gekomen. En de bemoeienis van Justitie, aangevangen door Minister Sorgdrager, is door de huidige Minister van Justitie Donner voortgezet. Ik begin met het ministeriële betoog om daarna in te gaan op het evaluatierapport dat onder de titel Evaluatie geschilbeslechting consumentenzaken einde 2003 aan de Tweede Kamer is uitgebracht.

2. Minister Donner is in een brief van 12 augustus 2005 aan de Tweede Kamer ingegaan op de reeds eerder ter sprake gebrachte mediation om daaraan in de onderhavige brief beschouwingen toe te voegen over arbitrage en bindend advies die „in tegenstelling tot mediation reeds geruime tijd deel uitmaken van onze rechtspraak en in meer of mindere mate zijn gereguleerd”.

Voor wat betreft het bindend advies wordt vastgesteld dat uit de evaluatie is gebleken dat de geschillencommissies die onder de Stichting Geschillencommissies voor Consumentenzaken (S.G.C.) ressorteren, in het algemeen goed functioneren en een goed alternatief vormen voor de reguliere rechtsgang, met name door voordelen als eenvoud, snelheid en betaalbaarheid van de procedure. Zowel consumenten als ondernemers oordelen positief over de behandeling van hun zaak en de onpartijdigheid van de geschillencommissies. De Minister zegt dan ook toe deze vorm van geïnstitutionaliseerd bindend advies, zoals toegepast onder de koepel van de S.G.C., in de komende jaren te blijven bevorderen en verbreden.

3. Het evaluatierapport dat op naam staat van Legal Vision is in opdracht van het Wetenschappelijk Onderzoeks- en Documentatiecentrum (WODC) van het Ministerie van Justitie uitgebracht. Het telt 63 bladzijden, aangevuld met 8 bijlagen. Voorzitter van de begeleidingscommissie was ons lid van de TPR-adviesraad Ewoud Hondius die van het rapport ook melding heeft gemaakt in zijn interessante kroniek van het consumentenrecht(3).

---

(3) „Europa in Nederland”, *Nederlands Juristenblad* 2004, 1660-1671 (zie speciaal p. 1670).

Van dit rapport vermeld ik twee aanbevelingen. De eerste richt zich op de positie van consumenten. Vooropstellend dat niet mag worden verwacht dat alle consumenten die met een geschil bij geschillencommissies terecht komen, volledig tevreden gesteld kunnen worden, is er de mogelijkheid om de tevredenheid te verhogen. Die zou kunnen worden bereikt door de informatievoorziening ten aanzien van de procedure en de onpartijdigheid te verbeteren.

De tweede aanbeveling richt zich op de positie van de participerende brancheorganisaties. Uit het onderzoek is gebleken dat aanvullende voorzieningen gewenst zijn. Om op dit punt een kwaliteitsverbetering bij de brancheorganisaties te bevorderen, wordt aanbevolen hiertoe instrumenten te ontwikkelen waarbij onder meer gedacht wordt aan informatiedagen, kennisuitwisselingsprogramma's en trainingen.

4. Zowel de toezeggingen van Minister Donner als de evaluatie van de beslechting van geschillen bij bindend advies zijn uitermate actueel. Deze maand — november 2005 — laat de Minister aan de Tweede Kamer weten dat de achterstanden in de rechtspraak volgend jaar, ondanks een extra investering van tien miljoen euro, niet worden ingelopen. Daarbij gaat het vooral om civiele en bestuursrechtelijke zaken. Er is dus alleszins reden de alternatieven voor overheidsrechtspraak, zoals het bindend advies, zoveel mogelijk in te zetten.

5. Bij deze korte schets past nog een korte toegift. De ontwikkeling en bloei van het bindend advies zijn uit algemeen rechtswetenschappelijk en rechtspolitek oogpunt vooral ook interessant omdat daarmee een goed voorbeeld wordt gegeven van zelfregulering. Juist nu, zoals in Nederland, gestimuleerd door het Hoofdlijnenakkoord van het kabinet Balkenende, er alles aan wordt gedaan om de regelgroei en regelzucht tegen te gaan, zijn initiatieven om buiten de wetgeving om regelgeving tot stand te brengen welkom. In zoverre verdient het bindend advies niet alleen maar de belangstelling van civilisten en processualisten maar is er ook voor de beoefenaren van staats- en bestuursrecht werk aan de winkel.

Van die zijde zal er overigens op gewezen worden dat ook vormen van zelfregulering zoals de regelgeving van het bindend advies in onder meer algemene voorwaarden tot regelgroei en regelzucht kunnen bijdragen.

Dat inzicht zal er toe moeten leiden de regelgeving door wetten, algemene maatregelen van bestuur en ministeriële regelingen met

de vormen van zelfregulering te vergelijken en te confronteren. Voor wat de regelgeving van het bindend advies betreft zal die confrontatie uitwijzen dat degenen die verantwoordelijkheid dragen voor de totstandbrenging en naleving van de private regelgeving er goed aan doen waar mogelijk modelcontracten op te stellen en toe te passen. Zo kan een verscheidenheid die nodeloos ingewikkeld is, worden vermeden. Er kan en moet lering worden getrokken uit ervaringen die bij het proces van wetgeving zijn en worden opgedaan.

J.M. POLAK